

Krzysztof Grochal, Michał Polakowski

ŚCIERWNIK *NEOPHRON PERCNOPTERUS* NOWYM GATUNKIEM NA NIZINIE PÓŁNOCNOPODLASKIEJ

W dniu 28 IV 2015, w godzinach popołudniowych obserwowano i sfotografowano dorosłego ścierwnika *Neophron percnopterus* przelatującego nad wsią Ogródniczki (53°11'9.12"N, 23°15'48.79"E) w Puszczy Knyszyńskiej (fot. 3, akceptacja KF PTZool.). Ptak wydawał się uciekać przed nadchodzącą burzą i przemieszczał się w kierunku północnym. Mimo poszukiwań, w kolejnych dniach nie potwierdzono jego obecności w okolicy.

Podgatunek nominatywny ścierwnika zasiedla obszar od północno-zachodniej Afryki i Hiszpanii, przez południową Francję i Włochy, kraje byłej Jugosławii, Grecję, basen Morza Czarnego, po Kirgistan, Nepal i Indie (Cramp i Simmons 1980, Birdlife International 2015). Najważniejsze lęgowiska tego gatunku w Europie znajdują się w Hiszpanii i Turcji (Iñigo *et al.* 2008). Większość europejskiej populacji zimuje w Afryce, głównie w Sahelu (Iñigo *et al.* 2008), a niektóre ptaki z tej populacji wykazano zimą na obszarze Czadu i Mauretanii (Meyburg *et al.* 2004). Na części obszaru Afryki i na Bliskim Wschodzie uznawany jest za osiadły (Birdlife International 2015). Ujęty jest na Czerwonej Liście Gatunków Ginących i Zagrożonych (BirdLife International 2015) i charakteryzuje się gwałtownym zmniejszaniem liczebności

populacji na przeważającej części zasięgu lęgowisk (Cuthbert *et al.* 2006, Iñigo *et al.* 2008). Powody takiej tendencji upatruje się głównie w płoszeniu i truciu ptaków przez miejscową ludność oraz redukcji dostępności pokarmu (por. Zuberogoitia *et al.* 2008, Cortés-Avizanda *et al.* 2009, Hernández i Margalida 2009).

W Europie poza lęgowiska ścierwnik jedynie zalatuje rzadko (BirdLife International 2015). Podobnie w Polsce, pojawia się wyjątkowo i do roku 2015 stwierdzono go tylko ośmiokrotnie. Zarówno dawniej, jak i obecnie pojawiał się głównie w południowej jej części, a na północy rejestrowano go na Mazurach i Pomorzu (Tomiałojć i Stawarczyk 2003, Komisja Faunistyczna 2004, 2006, 2012). Większość krajowych pojawów tych ptaków, będących przede wszystkim osobnikami dorosłymi, przypadała na okres ciepłych miesięcy wiosenno-letnich (maj-sierpień), a tylko jedna miała miejsce we wrześniu (Tomiałojć i Stawarczyk 2003, Komisja Faunistyczna 2004, 2006, 2012). Niniejsza obserwacja jest dziewiątą i za razem najwcześniejszą w Polsce oraz pierwszą na Nizinie Północnopodlaskiej (Tomiałojć i Stawarczyk 2003).

Dziękujemy Monice Broniszewskiej za uwagi do pierwszej wersji notatki, a Krzysztofowi Dudzikowi za pomoc w zgromadzeniu literatury.

Literatura

- BirdLife International 2015. *Neophron percnopterus*. The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2014.3. <www.iucnredlist.org>. dostęp 31 V 2015.
- Cramp S., Simmons K. E. L. (eds.). 1980. *The birds of the western Palearctic*, 2. Oxford: Oxford University Press.
- Cortés-Avizanda A., Ceballos O., Donázar J. 2009. *Long-term trends in population size and breeding success in the Egyptian Vulture (Neophron percnopterus) in Northern Spain*. Journal of Raptor Research. 43,1: 43-49.
- Cuthbert R., Green R. E., Ranade S., Saravanan S., Pain D. J., Prakash V., Cunningham, A. A. 2006. *Rapid population declines of Egyptian vulture (Neophron percnopterus) and redheaded vulture (Sarcogyps calvus) in India*. Animal Conservation. 9: 349-354.
- Hernández M., Margalida A. 2009. *Poison-related mortality effects in the endangered Egyptian vulture (Neophron percnopterus) population in Spain*. European Journal of Wildlife Research. 55: 415-423.
- Iñigo A., Barov B., Orhun C., Gallo-Orsi U. 2008. *Species Action Plan for the Egyptian Vulture Neophron percnopterus in the European Union*. SEO/BirdLife, BirdLife International.
- Komisja Faunistyczna. 2004. *Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2003*. Not. Orn. 45: 169-194.
- Komisja Faunistyczna. 2006. *Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2005*. Not. Orn. 47: 97-124.
- Komisja Faunistyczna. 2012. *Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2011*. Ornis Pol. 53: 105-140.

- Meyburg B. U., Gallardo M., Meyburg C., Dimitrova E. 2004. *Migrations and sojourn in Africa of Egyptian vultures (Neophron percnopterus) tracked by satellite*. Journal of Ornithology. 145: 273-280.
- Tomiałojć L., Stawarczyk T. 2003. *Awifauna Polski. Rozmieszczenie, liczebność i zmiany. Tom I*. PTPP „pro Natura”. Wrocław.
- Zuberogitia I., Zabala J., Martínez J. A., Martínez J. E., Azkona A. 2008. *Effect of human activities on Egyptian vulture breeding success*. Animal Conservation. 11: 313-320.

Adresy autorów:

Krzysztof Grochal, ul. Zagórna 17, 16-030 Ogrodniczki, e-mail: ekgrochal@wp.pl
Michał Polakowski, Politechnika Białostocka, Katedra Ochrony i Kształtowania Środowiska, Wiejska 45a, 15-351 Białystok, e-mail: polnocne.podlasie@gmail.com

**THE EGIPTIAN VULTURE *NEOPHRON PERCNOPTERUS* – A NEW SPECIES
TO THE NORTH PODLASIAN LOWLAND**

Summary

On 28 April 2015, we observed an adult Egyptian Vulture *Neophron percnopterus* flying over the village of Ogrodniczki (53°11'9.12"N, 23°15'48.79"E) in the Knyszyńska Forest (photo 3). This record was accepted by the Avifaunistic Commission as the ninth and the earliest ever in Poland as well as the first in the North Podlasian Lowland.

Key words: Egyptian Vulture *Neophron percnopterus*, first observation, North Podlasian Lowland.

Fot. 3. Ścierwnik *Neophron percnopterus* obserwowany nad Ogrodniczkami, 28 IV 2015 (fot. K. Grochal)
Photo 3 Egyptian Vulture *Neophron percnopterus* observed over Ogrodniczki on 28 April, 2015 (photo K. Grochal)